

Θεόδωρος Φέσσας, πρόεδρος του ΣΕΒ

Ασφαλιστικό, βιώσιμο μόνο και με ιδιωτικό πυλώνα

Χρειαζόμαστε περισσότερους σαν τον κ. Στέργιο Πιτσιόρλα στην κυβέρνηση

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Η εποχή Φέσσα στον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών εκεί υπάρχει κάθε άλλο παρά ανέφελη. Έχοντας αποτελέσει επιλογή-έκπληξη, ο αυτοδημιούργητος Θεσσαλονικιός επιχειρηματίας ανέλαβε τα νηπία του Συνδέσμου στα τέλη Μαΐου του 2014 – ακριβώς τη συγκυρία εκείνη, όταν με την ήττα της Ν.Δ. στις ευρωεκλογές ξεκινούσε ο εκτροχασμός του success story και η χώρα έμπαινε στην τελική ευθεία για την Πρώτη Φορά Αριστερά.

Ακολούθησαν η «ηρωική διαπραγμάτευση», το δημοψήφισμα, τα capital controls, η υποτροπή στην ύφεση. Και στη συνέχεια, μετά τις νέες εκλογές, η απέρριψη διαπραγμάτευσης για την πρώτη αξιολόγηση, οι πολιτικές με τις συμφωνηθείσες ιδιωτικοποιήσεις, η παράταση της επενδυτικής Επταετίας.

Αφού βολέυομαστε με τον πρόεδρο του ΣΕΒ σε μια διακριτική γωνία στον εσωτερικό χώρο του «Ελιά και Τοίπου», ενός ανεπιτήδευτου φαγάδικου στην οδό Ζαλοκώστα, τον ρωτώ για τη δέσμευση του Αλέξη Τοίπου στη ΔΕΘ ότι πρώτη προτεραιότητα της κυβέρνησης είναι η δημιουργία σταθερών και καλών αμειβόμενων θέσεων εργασίας. Είναι συμβατή η στάση πολλών υπουργών της κυβέρνησης απέναντι στις μεγάλες επενδύσεις και ιδιωτικοποιήσεις με τον στόχο αυτό;

«Νομίζω πως όχι» απαντά ο Θεόδωρος Φέσσας. «Για να το πω απλά, χρειαζόμαστε περισσότερους σαν τον κ. Πιτσιόρλα [επικεφαλής του ΤΑΙΠΕΔ] στην κυβέρνηση». Πρόκειται για καλάρη προσέγγιση του πρωθυπουργού στη διοίκηση ή εσκεμμένη στρατηγική;

«Εν μέρει πρόκειται για ζήτημα ιδεολογικών καταβολών. Ο ΣΥΡΙΖΑ εξέλεγε ευαγγελιζόμενος μια αριστερή προσέγγιση στην οικονομία, με ένα πολύ μεγάλο κράτος, που εργοδοτεί τους πάντες και φροντίζει για όλα. Αυτό το μοντέλο πέθανε το '89 και όπου υπάρχει, φέρνει φτώχεια. Ήταν προφανές ότι δεν μπορούσε να εφαρμοστεί σε μια χώρα με συγκεκριμένες δεσμεύσεις, συγκεκριμένη Ιστορία και πολιτεία».

Υπάρχει όμως και μια πιο «αγοραία», όπως τη χαρακτηρίζει, εξέλιξη. Σύμφωνα με αυτήν, «ο ελλογιμένος στρατός» του ΣΥΡΙΖΑ είναι οι συνδικαλιστές, «οι συνδικαλιστές δικοί των κρατικών επιχειρήσεων, άρα είναι φυσικό το κόμμα να εναντιωνόταν στις ιδιωτικοποιήσεις».

Ο κ. Φέσσας πιστεύει ότι ο κ. Τοίπρας έχει εξελιχθεί στην κοσμοθεωρία

του από τον Ιανουάριο του 2015 και καταλαβαίνει ότι χωρίς ιδιωτικές επενδύσεις, δεν πρόκειται να υπάρξει ανάκαμψη: «Το λέει δημόσια, το λέει και "κατ' ιδίαν, θεωρώ ότι το πιστεύει». Ωστόσο, μεταξύ της συνειδητοποίησης και της υλοποίησης υπάρχει μεγάλη απόσταση.

Η καινοτομία

Χαρακτηριστικό είναι το ζήτημα της καινοτομίας, την οποία συχνά εξιμνεί – το έκανε και στη ΔΕΘ – ο πρωθυπουργός. Η κυβέρνηση «προσπαθεί να προσεγγίσει το θέμα με ευρωπαϊκά κοινά και με κρατική προσέγγιση», λέει ο πρόεδρος του ΣΕΒ, που δεν δίνει να τρέφει ιδιαίτερες ελπίδες για τα αποτελέσματα. Ακόμα και για την ανάγκη σύμπραξης των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις, λέει ότι «έχει γίνει κατανοητό σε θεωρητικό επίπεδο από την κυβέρνηση», αλλά «δεν έχει τους ανθρώπους και τις διαδικασίες για να τρέξει αυτό το εγχείρημα. Ο ΣΕΒ έχει αυτούς τους ανθρώπους και τις επαφές, τόσο με τους ερευνητές όσο και με τις εταιρείες», συνεπώς μπορεί να συμβάλει στην υλοποίησή του. Το πρόβλημα της χώρας, φυσικά, δεν περιορίζεται στην παρούσα πολιτική της ηγεσίας. Του θυμίζω κάτι που είχε πει στη γενική συνέλευση του ΣΕΒ τον περασμένο Ιούνιο για την περίοδο πριν από τη μεγάλη κρίση: «Αντί οι εθνικοί και ευρωπαϊκοί πόροι να διοικούνται στην παραγωγή, συντηρούσαν μη ανταγωνιστικούς κλάδους και προστάτευαν συνεχώς». Έχει αλλάξει αυτό; Υπάρχει η πολιτική βούληση να αλλάξει; «Δεν έχει αλλάξει, όχι», λέει. Ισχυρίζεται ότι τα κόμματα της Κεντροαριστεράς έχουν κάνει «πολλά βήματα στη σωστή κατεύθυνση» στο ζήτημα της πολιτικής βούλησης για πραγματικές μεταρρυθμίσεις, ενώ «κόμματα που βιώνουν τώρα την εξουσία και που έχουν αφετηρία στην Αριστερά, θα χρειαστούν κάποιο χρόνο να καταλάβουν το αδιέξοδο του κρατισμού στην οικονομία».

Ωστόσο, η πελατειακή λογική και ο κρατισμός δεν ήταν αποκλειστικό προνόμιο της Αριστεράς πριν από το 2010. Η Νέα Δημοκρατία έχει κάνει ουσιαστική στροφή στο θέμα αυτό; «Θα κριθεί στην πράξη. Αν κρίνω από τα λόγια του αρχηγού της, δείχνει μεγάλη αλλαγή. Αλλά οι άνθρωποι δεν αλλάζουν από τη μια στιγμή στην άλλη. Το πολιτικό προσωπικό, τα στελέχη της Ν.Δ., αυτό έχουν ως βίωμα – τη διαχείριση ενός μεγάλου κράτους. Και δεν θέλουν να χάσουν από το μεγάλο πεδίο επιρροής και άσκησης εξουσίας».

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

«Στο θέμα της διατιπ-
σίας έχουμε σχεδόν
επιστρέψει στην προ-
τερη κατάσταση. Πα-
ρότι υπάρχουν θεωρη-
τικά κάποιες δικλίδες
ασφαλείας, στην πρά-
ξη οι διατιπικές βγά-
ζουν ό,τι αποφάσεις
τους καίβει – συχνά
προκλητικές!»

«Η ανάγκη σύμπραξης
ΑΕΙ-επιχειρήσεων έχει
γίνει κατανοητή σε θεω-
ρητικό επίπεδο από την
κυβέρνηση, αλλά δεν
έχει τους ανθρώπους
και τις διαδικασίες για
να τρέξει το εγχείρημα.
Ο ΣΕΒ έχει και τους αν-
θρώπους και τις επαφές
με τους ερευνητές
και τις εταιρείες.

«Οχι» στις ομαδικές απολύσεις, εκτός από κάποιες εξαιρέσεις

Στο επίκεντρο της δεύτερης αξιολόγησης, που αναμένεται να ξεκινήσει μέσα στον Οκτώβριο, θα βρεθούν οι εργασιακές σχέσεις. Ο ΣΕΒ έχει κατηγορηθεί στο παρελθόν από το αντισημειακό μέτωπο ότι κρυβόταν πίσω από την επιμονή της τρόικας στην απορρύθμιση της αγοράς εργασίας. Στις αρχές του έτους δέχθηκε κριτική από την άλλη πλευρά, για τη συναισθητότητα στο κυβερνητικό σχέδιο αύξησης των εργοδοτικών εισφορών. Ένα από τα πιο εύφλεκτα ζητήματα που θα συζητήσει η κυβέρνηση με τους δανειστές τις επόμενες εβδομάδες είναι αυτό της απελευθέρωσης των ομαδικών απολύσεων (επί του παρόντος απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του υπουργού Εργασίας για απολύσεις που υπερβαίνουν το 5% του προσωπικού σε διάστημα ενός μηνός). Πού στέκεται ο κ. Φέσσας σε αυτό το ζήτημα;

«Η θέση του ΣΕΒ, επισήμως καταγεγραμμένη, είναι "όχι" στις ομαδικές απολύσεις, εκτός από κάποιες εξαιρέσεις, που αφορούν μεγάλες συγκοινωνίες ή εξαγορές». Είναι μία σαφής θέση, αλλά ο πρόεδρος του Συνδέσμου συνεχίζει, αναδεικνύοντας πόσο ευαίσθητο είναι το ζήτημα και πόσο έντονη είναι η ανησυχία να μην παρεληφθούν οι θέσεις του: «Τα δικά μας μέλη δεν τις χρειάζονται, η ισχύουσα νομοθεσία δίνει τη δυνα-

τότητα ταχείας μείωσης προσωπικού αν αυτό κριθεί απαραίτητο. Αλλά καταλαβαίνω και την πλευρά των δανειστών, που λένε ότι είναι καλό να προσαρμοστεί το ελληνικό Δίκαιο στο θέμα αυτό με ό,τι ισχύει στην Ευρώπη, ώστε να μπορεί ένας επενδυτής που θέλει να βάλει κεφάλαια σε μια επιχείρηση με προβλήματα να κάνει την απαραίτητη μείωση κόστους με την αναγκαία ταχύτητα».

Η συζήτηση περνάει στο θέμα της διατιπίας, η δυνατότητα μονομερούς προσφυγής που είχε οδηγήσει σε κάποιες περιπτώσεις προ κρίσης σε μισθολογικές αυξήσεις μεγαλύτερες από αυτές που ζητούσαν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων. Η μονομερής προσφυγή καταργήθηκε με πράξη υπουργικού συμβουλίου της κυβέρνησης Παπαδήμου, η οποία όμως στη συνέχεια κρίθηκε αντιαντιταγματική από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

«Το θέμα της διατιπίας πονέει πολύ» λέει ο κ. Φέσσας. «Έχουμε σχεδόν επιστρέψει στην πρότερη κατάσταση. Παρότι υπάρχουν θεωρητικά κάποιες δικλίδες ασφαλείας που θεσμοθέτησε η προηγούμενη κυβέρνηση, βάσει των οποίων το διατιπικό δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη τον κριτήρια βιωσιμότητας του κλάδου, κριτήρια κερδοφορίας κ.ο.κ., στην πράξη οι διατιπικές βγαίνουν ό,τι αποφάσεις τους καίβει – συχνά προκλητικές!».

Οι σταθμοί του

- 1951**
Γεννιέται στη Θεσσαλονίκη.
- 1974**
Αποφοιτά από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο με πτυχίο Ηλεκτρολόγου Μηχανικού.
- 1975**
Λαμβάνει Master στη Θερμοδυναμική από το Πανεπιστήμιο του Birmingham.
- 1981**
Ιδρύει την Info Quest, που θα μετεξελιχθεί σε Quest Συμμετακών, τον πολυσυζητημένο όμιλο εταιρειών που θα αποτελέσει το βασικό όχημα των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων.
- 1995-1999**
Υπηρετεί ως πρόεδρος του Συνδέσμου Εταιρειών Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ).
- 2000-2012**
Μέλος του Δ.Σ. καθώς και της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΣΕΒ.
- 2014**
Εκλέγεται πρόεδρος του Δ.Σ. του ΣΕΒ.
- 2016**
Ανανέυεται η εντολή του στον ΣΕΒ για μια δεύτερη διετία.

Η συνάντησή

Βρεθήκαμε στο «Ελιά και Τοίπου» στην οδό Ζαλοκώστα. Μοιρασθήκαμε στην αρχή μια σαλάτα με βραστά λαχανικά. Ο πρόεδρος του ΣΕΒ συνέχισε με σαρδέλες στη σάχα, κατόπιν διαβεβαιώσεων του καταστηματάρχη ότι αγγίζουν τις «μηνεδικές θερμίδες». Εγώ, λιγότερο πειθαρχημένος, επέλεξα μύδια σκιστά και πατάτες τηγανιτές. Ημιασε απρόσδοκα, λόγω εγκληματικής αμέλειας ήμου χωρίς το πορτοφόλι μου και αναγκάστηκε να πληρώσει τα 37,40 ευρώ του λογαριασμού εκείνος. Οι διαπραγματεύσεις για την επιστροφή των χρημάτων συνεχίζουν και προμηνύονται αγνωμίδες.

Πού βρίσκονται οι ευθύνες των πολιτικών και των επιχειρηματιών

Συνεχίζοντας τη διαδρομή μας στις άλυτες παθογένειες της ελληνικής οικονομίας, καταλήγουμε αναπόφευκτα στο Ασφαλιστικό. Η όποια βιώσιμη λύση πρέπει «100%» να περιλαμβάνει και ιδιωτικό πυλώνα, υπογραμμίζει: «Αν δεν υπάρξουν οι τρεις πυλώνες, θα συνεχίσει να σέρνεται, ώσπου τελικά θα ξεσπάσει μια διαγενεακή σύγκρουση».

Πέρα από την έλλειψη πολιτικής βούλησης και τις ιδεολογικές αγκυλώσεις του εγκώριου πολιτικού συστήματος, δεν ευθύνονται και οι δανειστές για το ελληνικό αδιέξοδο; Μπορεί να ανακάμψει η οικονομία χωρίς μείωση των δημοσιονομικών στόχων; Η προσέγγιση των εταίρων σχετικά με τα πλεονάσματα, σύμφωνα με τον κ. Φέσσα, εστιάζει στη διασφάλιση ότι το ελληνικό κράτος δεν θα διαπνέει από τις δυνατότητές του. «Το σημαντικό γι' αυτούς είναι να νοικοκυρευτούμε. Από εκεί και πέρα, θα δείξουν ευελιξία για το ύψος των πλεονασμάτων».

Τι κρατά από την πρώτη του θητεία ως επικεφαλής του ΣΕΒ; «Ο αριθμός των μελών μας έχει αυξηθεί σχεδόν 100%», σημειώνει, ενώ «αυτά που προσβέβουμε ακούγονται περισσότερο» στα ΜΜΕ – εν μέρει επειδή

υπάρχει «μία συσπείρωση των σοβαρών επιχειρηματιών, που αντιμετωπίζουν κοινά προβλήματα και αναγνωρίζουν ότι ο ΣΕΒ μπορεί να διεκδικήσει κοινές λύσεις».

Υπάρχουν όμως και οι άλλοι επιχειρηματίες – αυτοί που ηλούτισαν όχι χάρη σε καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες, αλλά στις πολιτικές τους διασυνδέσεις. Τι σημαίνει για τον πρόεδρο του ΣΕΒ η λέξη «διαπλοκή» και πόσο μεγάλο ρόλο έπαιξε στην καταστροφή που βιώνουμε; Υπάρχει ολιγαρχία στην Ελλάδα;

«Δεν πιστεύω ότι υπάρχει ολιγαρχία – ότι πέντε οικογένειες κυβερνούν τη χώρα. Υπάρχουν προφανώς ορισμένοι επιχειρηματίες που έχουν μεγαλύτερη επιρροή. Σε μία χώρα με πολύ ασθενείς θεσμούς, όπως η Ελλάδα, οι διαπροσωπικές σχέσεις με ταξίδι επιχειρηματιών και πολιτικών μπορούν να αποδειχθούν πολύ πιο αποτελεσματικές από την ισότιμη εφαρμογή των νόμων».

Σκοπάζοντας την πολυκύρτη διαδικασία απονομής των τηλεοπτικών αδειών, ο κ. Φέσσας επαναλαμβάνει μεν τη διαφωνία του με τους όρους (ειδικά τον περιορισμό του αριθμού των αδειών σε τέσσερις), αλλά αναφέρει ότι ανέδειξε τα όρια της ισχύος

Να επαναφέρουμε την αισιοδοξία, την αίσθηση ότι μπορεί ο καθένας να σχεδιάσει με αυτοπεποίθηση το μέλλον του στη χώρα του, λέει ο Θεόδωρος Φέσσας.

των «λεγομένων "ολιγαρχών"» έναντι της πολιτικής».

«Το πρόβλημα είναι η πελατειακή νοοτροπία» στη διαχείριση των δημοσίων αγαθών, καταλήγει, και παρουσιάζεται στρεβλά όταν αγνοούμε άλλες εκφάνσεις της και εστιάζουμε μόνο σε «5-10 επιχειρηματίες».

Κοιτώντας μπροστά λίγα χρόνια, πιστεύει ότι η Ευρωζώνη θα έχει αφήσει πίσω της την υπαρξιακή της κρίση

– ή μπορεί και να μην υπάρχει;

«Κάνε με προφήτη να σε κάνω ηλούσιο», απαντάει. «Ελπίζω ότι θα ισχύσει το πρώτο. Η Ευρωζώνη χρειάζεται διόρθωση, αλλά στην κατεύθυνση της ολοκλήρωσης – προς ένα κοινό υπουργείο Οικονομικών, μία κοινή δημοσιονομική πολιτική».

Εχουν ευθύνη τα λόμπι των επιχειρήσεων διεθνώς για τον λαϊκισμό που έχει κυριεύσει τη Δύση, εξαιτίας

των πιέσεων που άσκησαν για φορολογικές διευκολύνσεις, οι οποίες αποσάθρωσαν τη φορολογική βάση των ανεπτυγμένων οικονομιών;

«Είναι ευθύνη όλων μας, πολιτικών και επιχειρηματιών, να αποδείξουμε ότι η παγκοσμιοποίηση μπορεί να δουλέψει υπέρ της μεσαίας τάξης, όχι μόνο υπέρ των επιχειρήσεων», απαντά ο κ. Φέσσας. Η κριτική που είναι διατεθειμένος να ασκήσει στην επιχειρηματική τάξη περιορίζεται στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η απορρύθμιση και ο υπερδανεισμός του οποίου ήταν η κυριότερη αιτία πίσω από το ξέσπασμα της διεθνούς κρίσης του 2008-9. Οι πρακτικές φοροαποφυγής μεγάλων εταιριών όπως η Apple, όμως, στην οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσφατα επέβαλε φορολογικό πρόστιμο ύψους 13 δισ. ευρώ, δεν είναι σημαντικό μέρος του προβλήματος;

«Αυτά είναι μία στέλεια του συστήματος, που θα σταματήσει. Οι Αμερικανοί φαντάζονται, ανεξαρτήτως του ποιος θα εκλεγεί, θα κάνουν κάποιον επαναπατρισμό κερδών, ώστε να μη χάσουν αυτά τα έσοδα από άλλες φορολογικές αρχές. Κι εδώ στην Ευρώπη δεν γίνεται να συνεχιστεί μία κατάσταση όπου, π.χ., εμείς φο-

ρολογούμαστε με 29% στα εταιρικά μας κέρδη και η Βουλγαρία επιβάλλει φόρο μόνο 10%».

Πριν χωρίσουν οι δρόμοι μας, τον ρωτώ για τη δική του ιστορία. Τι τον οδήγησε –έναν γόνο δημοσίων υπαλλήλων χωρίς διασυνδέσεις, σε μια χώρα χωρίς δομές προώθησης της επιχειρηματικότητας– στην πορεία που ακολούθησε; «Κάτι στη δική μου νοοτροπία ήταν», λέει. Οι γονείς του πάντως δεν τον ενθάρρυναν. «Η μάνα μου, ακόμα και μετά τα πρώτα πετυχημένα μου βήματα, μου έλεγε ότι έπρεπε να είχα γίνει υπάλληλος» – ιδανικά στη ΔΕΗ (ο κ. Φέσσας είχε αποφοιτήσει από το ΕΜΠ με πτυχίο ηλεκτρολόγου μηχανικού).

Συγκρίνοντας την εποχή που ξεκίνησε εκείνος με το σήμερα, λέει ότι τότε «δεν υπήρχε το οικοσύστημα χρηματοδότησης και στήριξης start-up επιχειρήσεων που υπάρχει σήμερα». Αιό την άλλη, όμως, «υπήρχε η προοπτική ότι όλα θα πάνε προς τα πάνω, ότι έρχονται καλύτερες μέρες». Αυτή η αισιοδοξία έχει εκλείψει σήμερα, λέει. «Αυτήν την αισιοδοξία πρέπει να επαναφέρουμε, την αίσθηση ότι μπορεί ο καθένας να σχεδιάσει με αυτοπεποίθηση το μέλλον του στη χώρα του».